

Förundersökningskungörelse (1947:948)

Allm. anm. Om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation vid förundersökning angående grovt narkotikabrott m.m., se [4628] o.f.

Allmänna föreskrifter om förundersökning

1 §

[6001] Om det uppkommer fråga om att inleda en förundersökning om ett brott som endast efter angivelse hör under allmänt åtal, ska undersökningsledaren vid tillämpning av 23 kap. 1 § [4491] tredje stycket första meningen rättegångsbalken ta hänsyn till brottets svårhetsgrad, sannolikheten av att angivelse sker, beskaffenheten av de åtgärder som behöver vidtas och förhållandena i övrigt. *Förordning (2014:260)*.

1 a §

[6001 A] Ett beslut att inleda en förundersökning eller att utvidga en förundersökning skall sättas upp särskilt eller antecknas i akten. Det skall framgå vem som har fattat beslutet.

Undersökningsledaren har ansvar för förundersökningen i dess helhet. Han skall se till att utredningen bedrivs effektivt och att den enskildes rättssäkerhetsintressen tas till vara. Undersökningsledaren skall också ge dem som biträder honom behövliga direktiv för arbetet. *Förordning (1994:1429)*.

2 §

[6002] Leds förundersökningen av någon annan än åklagaren, ska undersökningsledaren hålla åklagaren underrättad om förundersökningens gång, i den mån det behövs med hänsyn till brottets beskaffenhet eller omständigheterna i övrigt.

Vid förundersökning mot någon som inte fyllt 18 år ska åklagaren alltid underrättas enligt första stycket, om det inte är obehövt.

Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten ska regelbundet samråda för att motverka dröjsmål i förundersökningar mot dem som inte fyllt 18 år. *Förordning (2014:1109)*.

2 a §

[6002 A] Förundersökning där målsäganden vid tiden för anmälan inte fyllt 18 år skall bedrivas särskilt skyndsamt, om brottet riktats mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader.

Förundersökningen skall vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Tidsfristen får överskridas endast om det är motiverat med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter. *Förordning (2001:1002)*.

3 §

[6003] Finnes anledning antaga att undersökningsledare skulle i samband med vidtagande av viss till förundersökning hörande åtgärd kunna göra iakttagelser av väsentlig betydelse för utredningen eller åtalsfrågans bedömande, bör han, om så lämpligen kan ske, själv vidtaga åtgärden även om han eljest med hänsyn till dess beskaffenhet ägt uppdraga åt biträde att vidtaga densamma.

Har förundersökning verkställts av annan än åklagaren, bör denne likväl personligen höra den misstänkte, om det kan vara av betydelse för utredningen.

3 a §

[6004] En polisman som ingriper mot brott eller annars kommer till platsen för ett brott eller tar upp anmälan skall vidta de utredningsåtgärder som är möjliga, även om förundersökning inte hunnit inledas. Utredningen skall om möjligt färdigställas direkt på plats. Vidtagna åtgärder skall så snart som möjligt anmälas för den som har rätt att leda förundersökning rörande brottet. *Förordning (1994:1429)*.

4 §

[6005] Kan det antagas att den misstänkte kommer att dömas till annan brottspåföljd än böter eller finnes det eljest erforderligt, skall uppgift rörande den misstänktes levnadsomständigheter infordras från Skatteverket så snart det kan ske.

Utdrag ur vägtrafikregistret skall infordras, när det finnes erforderligt att äga tillgång till där antecknade uppgifter.

Finnes anledning att antaga att dagsböter kunna komma att ådömas, skola den misstänktes inkomst- och förmögenhetsförhållanden utredas.

Om inhämtande av utdrag av allmänna kriminalregistret gäller vad därom är särskilt stadgat. *Förordning (2003:896)*.

5 §

[6006] Förhör skall, såvida icke därigenom förundersökningens behöriga gång motverkas eller polisens eller åklagarens arbete avsevärt försvåras, hållas å tid och plats, som antagas medföra minsta olägenhet för den som skall höras. Förhör skall ock i övrigt anordnas så, att onödig tidsspillan för den hörde undviks.

Den som skall höras bör, där så kan ske och det ej finnes olämpligt med hänsyn till utredningen, i god tid kallas till förhöret.

Om ersättning av allmänna medel till den som under förundersökning inställt sig till förhör gäller vad därom är särskilt stadgat.

Till 3 st

Anm. Se [6051] o.f.

5 a §

[6006 A] Den som förhörs skall, om det kan antas vara av värde, uppmanas att till förundersökningsledaren anmäla adressändring som inte är tillfällig. En sådan uppmaning skall avse den tid som kan beräknas förflyta till dess målet är avslutat, genom lagakraftäggande dom eller på annat sätt. Den myndighet som mottar en anmälan om adressändring skall vid behov vidarebefordra den till den domstol eller annan myndighet som handlägger målet. *Förordning (1990:1415)*.

5 b §

[6006 B] Om en målsägande bedöms ha behov av särskilda skyddsåtgärder enligt 13 f § ska, om förundersökningen inte motverkas eller polisens eller åklagarens arbete inte avsevärt försvåras,

1. förhör med målsäganden hållas i lokaler som är avsedda för detta ändamål,
2. upprepade förhör med målsäganden hållas av samma förhørsledare, och
3. förhör med målsäganden som avser brott enligt 4 kap. 1–5 §§ och 6 kap. brottsbalken och lag (1982:316) om förbud mot könsstympning av kvinnor hållas av en person av visst kön om målsäganden begär det.

Första stycket 3 gäller även förhör som avser brott där målsäganden har utsatts för våld av en misstänkt som är närstående eller tidigare närstående till målsäganden eller där omständigheterna är sådana att målsäganden har ett befogat intresse av att förhör hålls av en person av visst kön. *Förordning (2015:477)*.

6 §

[6007] Uppkommer under förundersökning fråga om hämtning till förhör och skall förhöret ej hållas av undersökningsledaren, åligger det förhørsledaren att skyndsamt underställa frågan undersökningsledarens prövning, såvida ej förhørsledaren äger gripa den som skall höras eller jämlikt 23 kap. 8 § [4498] rättegångsbalken medtaga honom till förhöret eller ock fara är i dröjsmål, för vilka fall förhørsledaren själv äger förordna om hämtningen.

Hämtning till förhör av den som skall höras som vittne eller eljest utan att vara misstänkt för brott bör äga rum allenast när skäl av särskild vikt föreligga för sådan åtgärd, såsom att förhöret icke eller endast med avsevärd svårighet kan hållas på den plats, där den som skall höras befinner sig, eller att vittne behöver inställas på viss plats för konfrontation eller på brottsplats för prövning av vittnets iakttagelseförmåga eller till rekonstruktionsförsök eller ock att med hänsyn till brottets beskaffenhet och omständigheterna i övrigt särskild skyndsamhet är av nöden.

7 §

[6008] Som förhörsvittne bör i första hand ett medborgarvittne som avses i lagen (1981:324) om medborgarvittnen anlitas, om ett sådant finns tillgängligt.

Hålls förhör med en kvinna bör ett kvinnligt förhörsvittne anlitas, om den som ska förhöras begär det och det är lämpligt.

Om den som ska förhöras begär att, förutom vittnet, försvarare, målsägandebitråde eller biträde enligt 23 kap. 10 § [4500] tredje stycket rättegångsbalken, någon annan ska få närvara vid förhöret eller att förhöret ska äga rum utan särskilt förhörsvittne, får detta medges om det kan ske utan men för utredningen.

En person som på begäran av den som ska förhöras tillåts närvara vid förhöret får uppmanas att vara förhörsvittne, om personen är lämplig för uppdraget.

Kan det förväntas att det vid förhör framkommer något som inte bör uppenbaras, ska undersökningsledaren överväga om det bör meddelas förbud att röja det som förekommer vid förhöret. Om ett medborgarvittne inte finns tillgängligt, bör den som är anställd vid Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten eller Ekobrottsmyndigheten anlitas som förhörsvittne, om det i övrigt är lämpligt.

Finns inget förhörsvittne tillgängligt får förhöret ändå hållas, om det skulle medföra väsentlig olägenhet att skjuta upp det. *Förordning (2014:1109)*.

7 a §

[6008 A] Vid förundersökningar avseende sådana brott som avses i 2 eller 4 § förordningen (2014:1106) om handläggning av ärenden om brott av anställda inom polisen och vissa andra befattningshavare bör undersökningsledaren på begäran av en ledamot av Polismyndighetens insynsråd eller berört regionpolisråd låta honom eller henne få närvara vid förhör.

Undersökningsledaren bör också på andra sätt tillmötesgå önskemål från en ledamot av Polismyndighetens insynsråd eller berört regionpolisråd att få följa förundersökningen i sådana ärenden som anges i första stycket. Undersökningsledaren

får lämna dem upptagningar av utsagor och andra handlingar som tillförs ärendet.
Förordning (2014:1109).

8 §

[6009] I stället för att förhör hålles må skriftlig berättelse inforas. *Kk (1969:589).*

9 §

[6010] Under förundersökning bör vittnesförhör vid domstol påkallas allenast när särskilda skäl äro därtill såsom att vittne, som sannolikt har betydelsefulla uppgifter att lämna, vägrar att uttala sig eller att vittne, vars utsaga är av avgörande betydelse för åtalets anställande eller omfattning, är ostadigt i sin utsaga eller lämnar uppenbart oriktiga eller ofullständiga uppgifter eller ock att något särskilt betydelsefullt faktum anses böra på ett mera avgörande sätt fastslås. Kan tillräcklig utredning för bedömning av åtalsfrågan vinnas utan vittnesförhör vid domstol, bör sådant förhör ej påkallas.

Framställning om vittnesförhör skall innehålla uppgift å, förutom den som skall höras, den misstänkte, och vad förhöret skall avse samt vara åtföljd av de handlingar som kunna vara till ledning vid förhöret.

Har den misstänkte ej tidigare erhållit underrättelse om den mot honom riktade misstanken, skall han erhålla sådan underrättelse senast när framställning om vittnesförhör göres.

10 §

[6011] Undersökningsledare har att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter som må finnas därom, att begäran om yttrande av sakkunnig myndighet, tjänsteman eller annan som är satt att tillhandagå därmed skall framställas i särskild ordning.

Bör den misstänkte undergå rättspsykiatrisk undersökning och bör sådan för undvikande av tidsutdräkt beslutas redan under förundersökningen, skall undersökningsledaren göra framställning därom till rätten. *Kk (1969:589).*

11 §

[6012] Begär den misstänkte att undersökningsledaren skall vid rätten yrka upptagande av visst bevis som den misstänkte ämnar åberopa vid huvudförhandlingen, bör undersökningsledaren under de i 23 kap. 15 § [4505] rättegångsbalken angivna förutsättningarna villfara framställningen, om det kan antagas att beviset äger betydelse för utredningen.

12 §

[6013] I samband med att den som skäligen misstänks för brott underrättas om misstanken ska han eller hon också underrättas om sin rätt att

- anlita biträde av försvarare och att under vissa förutsättningar få en offentlig försvarare förordnad,
- få information om förändringar av misstanken och ta del av utredningsmaterial i den utsträckning som följer av 23 kap. 18 § [4508] rättegångsbalken,
- vid behov biträdas av tolk och få handlingar översatta som är väsentliga för att kunna ta till vara sin rätt, och
- inte behöva yttra sig över misstanken och inte heller i övrigt behöva medverka till utredningen av sin egen skuld.

Om den misstänkte är under arton år ska han eller hon så långt det är möjligt även informeras om den fortsatta handläggningen, vilka myndigheter som är delaktiga i förfarandet och deras roller. Den misstänkte ska samtidigt särskilt underrättas om

- sin rätt att enligt 5 och 26 §§ lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare få en vårdnadshavare eller någon annan nära person underrättad samt kallad till förhör och domstolsförhandling,

- sin rätt att närvara personligen vid en domstolsförhandling,

- att handläggningen ska präglas av respekt för hans eller hennes rätt till skydd av privatlivet, och

- vart han eller hon kan vända sig med klagomål som gäller handläggningen.

Den misstänkte ska få informationen på ett språk som han eller hon förstår.

Om det enligt 23 kap. 22 § [4512] rättegångsbalken inte har genomförts en förundersökning ska den misstänkte underrättas enligt första och andra styckena senast när åtal väcks eller i samband med att en klagan om undanröjande av ett strafföreläggande eller ett föreläggande av ordningsbot lämnas in till domstol. *Förordning (2019:266)*.

12 a §

[6013 A] Den som anhålls eller häktas ska utan dröjsmål få skriftlig information om de rättigheter som anges i 12 § och om sin rätt att

- enligt 24 kap. 9 a § [4539 A] rättegångsbalken ta del av de omständigheter som ligger till grund för beslutet om anhållande eller häktning,

- enligt 24 kap. 21 a § [4551 A] rättegångsbalken eller 5 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare få en anhörig eller någon annan nära person underrättad om frihetsberövandet,

- få hälso- och sjukvård enligt 5 kap. 1 § häkteslagen (2010:611), och

- inom den tid som sägs i 24 kap. rättegångsbalken få ett anhållningsbeslut prövat vid en häktningsförhandling och få frågan om häktning omprövad av domstol.

Om den som anhålls eller häktas är under arton år ska informationen även om fakta förutsättningarna för frihetsberövande enligt 24 kap. rättegångsbalken och 23 § lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare eller, när det är fråga om internationella förfaranden, de bestämmelser som ligger till grund för frihetsberövandet.

Den anhållne eller häktade ska informeras på ett språk som han eller hon förstår och ska ha rätt att behålla den skriftliga informationen så länge frihetsberövandet består.

I häktesförordningen (2010:2011) finns bestämmelser om vilken information som ska lämnas om verkställigheten av ett frihetsberövande. *Förordning (2019:266)*.

12 b §

[6014] Om en underrättelse har lämnats muntligen till den misstänkte och hans eller hennes försvarare enligt 23 kap. 18 a § [4508 A] första stycket rättegångsbalken, ska det framgå att mottagaren har fått del av underrättelsen antingen genom att den som har lämnat underrättelsen gör en tjänsteanteckning eller på något annat sätt.

En underrättelse som lämnas skriftligen får sändas med posten, om det inte av särskilda skäl kan antas att adressaten inte skulle få underrättelsen på detta sätt. En underrättelse till den misstänkte ska dock delges denne om det är föreskrivet fängelse i mer än sex månader för brottet. Sådan delgivning får inte ske enligt 38 [7038] och 47–51 §§ [7047–7051] delgivningslagen (2010:1932). *Förordning (2017:208)*.

13 §

[6015] Vid en åklagarmyndighet skall noggranna anteckningar föras om de personer som anhållits såsom misstänkta för brott (anhållningsliggare). Av dessa anteckningar skall framgå:

- tidpunkten då den misstänkte gripits samt, om gripandet föregåtts av ett förhör som avses i 23 kap. 9 § [4499] rättegångsbalken, tidpunkten då förhöret inletts,
- tidpunkten då den misstänkte inställts till förhör enligt 24 kap. 8 § [4538] rättegångsbalken,
- tidpunkten då den misstänkte anhållits samt, om anhållandet föregåtts av ett förhör som avses i 23 kap. 9 § [4499] rättegångsbalken, tidpunkten då förhöret inletts, samt
- tidpunkten då ett anhållningsbeslut hävts eller en häktningsframställning gjorts.

Har minst tolv timmar förflutit mellan gripandet och inställandet till förhör enligt 24 kap. 8 § [4538] rättegångsbalken skall anledningen till dröjsmålet särskilt anges. Har anhållningsbeslutet inte kunnat verkställas omedelbart eller har den gripne eller anhållne avvikit, skall nödvändiga uppgifter lämnas om detta.

En överåklagare, vice överåklagare eller chefsåklagare, som är kammarchef, skall minst en gång i kvartalet granska anteckningarna. *Förordning (2004:1267)*.

13 a §

[6015 A] Målsäganden ska så snart som möjligt underrättas om att åklagaren under vissa förutsättningar kan föra talan om enskilt anspråk med anledning av brott och om möjligheterna för målsäganden att få ersättning enligt brottsskadelagen (2014:322). Vårdnadshavaren till ett barn som har bevittnat brott ska underrättas om möjligheterna till brottsskadeersättning enligt brottsskadelagen, om inte vårdnadshavaren är misstänkt för brottet. I samband med underrättelserna bör också på lämpligt sätt upplysning lämnas om de regler som gäller för handläggningen av sådana anspråk.

Om brottet är sådant att det kan bli fråga om att förordna ett målsägandebiträde enligt lagen (1988:609) om målsägandebiträde eller att meddela kontaktförbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud eller om målsäganden har behov av särskilda skyddsåtgärder enligt 13 f § ska målsäganden så snart som möjligt underrättas om de regler som gäller för förordnande av målsägandebiträde eller meddelande av kontaktförbud samt om vilka skyddsåtgärder som finns och om möjlighet till alternativt boende.

Målsäganden ska så snart som möjligt informeras om

- reglerna om stödperson i 20 kap. 15 § [4435] och 23 kap. 10 § [4500] rättegångsbalken,
- möjligheterna att få rättshjälp och rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619),
- möjligheten att begära att en europeisk skyddsorder utfärdas och sänds över till en annan medlemsstat i Europeiska unionen enligt lagen (2015:642) om europeisk skyddsorder,
- möjligheten till och förutsättningarna för medling enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott,
- vilka myndigheter, organisationer och andra som kan lämna stöd, hjälp och vård,
- de kontaktuppgifter som behövs för att få upplysningar om det egna ärendet,
- den fortsatta handläggningen och vilken roll han eller hon kommer att ha i den,
- rätten till tolkning och översättning,

– rätten till ersättning för kostnader vid inställelse till förhör och sammanträden i domstol,

– vart han eller hon kan vända sig med klagomål som rör handläggningen av ärendet, och

– att han eller hon på begäran kan få information om hur ärendet fortskrider hos polisen, åklagare eller domstol om det kan ske utan men för utredningen.

En åtgärd enligt första stycket andra meningen behöver inte vidtas om det är uppenbart att den inte behövs eller om det är förenat med betydande svårighet att vidta åtgärden. *Förordning (2015:647)*.

13 b §

[6015 B] Målsäganden ska så snart som möjligt tillfrågas om han eller hon vill bli underrättad om beslut om att förundersökning inte ska inledas eller att en inledd förundersökning har lagts ned, beslut om att åtal inte ska väckas, tidpunkt och plats för sammanträden i rätten och dom eller slutligt beslut i målet. *Förordning (2015:477)*.

13 c §

[6015 C] Om en gripen, anhållen eller häktad person avviker eller om frihetsberövandet hävs, ska målsäganden så snart som möjligt underrättas, om det behövs.

Om en gripen, anhållen eller häktad person har avvikit är den som ansvarar för den frihetsberövade också ansvarig för att målsäganden underrättas om det. Den som beslutar om att häva ett gripande är ansvarig för att målsäganden underrättas om beslutet. Åklagaren ansvarar för att målsäganden underrättas om att ett beslut om anhållande eller häktning hävs. *Förordning (2015:477)*.

13 d §

[6015 D] Så snart ett åtal har beslutats ska målsäganden underrättas om beslutet. Underrättelsen ska innehålla uppgift om den eller de gärningar som åtalet avser. *Förordning (2015:477)*.

13 e §

[6015 E] Målsäganden ska få en skriftlig bekräftelse av den anmälan om brott som han eller hon har gjort. Om målsäganden inte behärskar svenska, ska bekräftelsen på begäran översättas till ett språk som han eller hon behärskar. Om ett brott anmäls av en målsägande som inte behärskar svenska, ska en tolk anlitas vid anmälan om målsäganden begär det. *Förordning (2015:477)*.

13 f §

[6015 F] För att fastställa en målsägandes behov av särskilda skyddsåtgärder under förundersökningen och rättegången ska polisen så snart som möjligt göra en individuell skyddsbedömning. Vid bedömningen ska hänsyn särskilt tas till brottets allvar och målsägandens personliga förhållanden. En målsägande som är under 18 år ska alltid anses ha ett särskilt skyddsbehov.

En skyddsbedömning ska omprövas vid behov. *Förordning (2015:477)*.

14 §

[6016] Läggs en förundersökning ned eller beslutas det att åtal inte ska väckas, ska den som hörts som skäligen misstänkt för brottet underrättas.

Beslutas det att förundersökning inte ska inledas eller att en inledd förundersökning ska läggas ned eller att åtal inte ska väckas, ska underrättelse lämnas till en målsägande som angett brottet, anmält enskilt anspråk i anledning av brottet eller begärt att bli underrättad. Har den som övertagit målsägandens anspråk gjort anmälan om enskilt anspråk, ska även han eller hon underrättas.

Underrättelse enligt andra stycket behövs inte vid beslut av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen om att inte inleda eller att lägga ned en förundersökning, om utredningen inte lett så långt att någon varit skäligen misstänkt för brottet. Målsäganden ska dock alltid underrättas om han eller hon har begärt det.

En myndighet, en kommun eller en region som har till uppgift att handlägga disciplinärenden enligt lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. och som har gjort en åtalsanmälan ska genast underrättas om en åtgärd som avses i andra stycket eller om att ett väckt åtal har lagts ned. *Förordning (2019:998)*.

14 a §

[6016 A] En utlänning som kan beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § (Särskilda trafikförfattningar m.m./Utlännings- och passbestämmelser [4337]) utlänningslagen (2005:716) skall av förundersökningsledaren underrättas om den möjligheten. *Förordning (2007:321)*.

14 b §

[6016 B] Underrättelseskyldighet enligt 27 kap. 31 § [4640 A] rättegångsbalken ska fullgöras av den åklagare som är eller har varit förundersökningsledare.

När en underrättelse har underlåtit enligt 27 kap. 33 § [4640 C] andra stycket rättegångsbalken, ska den åklagare som är eller har varit förundersökningsledare underrätta Säkerhets- och integritetsskyddsnamnden om detta.

Om den åklagare som avses i denna paragraf inte kan fullgöra underrättelseskyldigheten enligt första och andra styckena ska denna i stället fullgöras av en annan åklagare. *Förordning (2014:1423)*.

14 c §

[6016 C] Om en förundersökning läggs ned eller om det beslutas att åtal inte ska väckas, ska den som har underrättats enligt 5 § lagen (2015:632) om talan om skattetillägg i vissa fall underrättas om att utredning om skattetillägg kan komma att ske hos Skatteverket. *Förordning (2015:636)*.

14 d §

[6016 D] Om en förundersökning läggs ned eller om det beslutas att åtal inte ska väckas, ska den som har underrättats enligt 4 kap. 5 § lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden underrättas om att utredning om administrativ sanktion kan komma att göras hos Finansinspektionen. *Förordning (2016:1319)*.

Förhör med barn

15 §

[6017] Förhör med barn som misstänks för att före 15 års ålder ha begått brott får hållas endast efter medgivande av undersökningsledaren. Även utan medgivande får dock ställas de frågor till barnet som oundgängligen behövs för att klarlägga om barnet har begått brottet. *Förordning (1984:957)*.

16 §

[6018] Skall förhör hållas med barn i fall som avses i 15 §, skall socialnämnden, om hinder inte möter, i god tid underrättas om tid och plats för förhöret. Detsamma gäller i fråga om förhör i andra fall med barn som inte fyllt 20 år, om det finns skäl till antagande att vad som förekommit bör föranleda ingripande från socialnämnden.

Skall förhör hållas med den som är intagen i ett sådant hem som anges i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga i anledning av brott eller lagstridig gärning av den intagne, skall även den som förestår hemmet underrättas. *Förordning (1990:189)*.

17 §

[6019] Förhör med någon som är under 18 år och som är misstänkt för brott, målsägande eller vittne, skall planeras och verkställas så att det inte uppkommer fara för att den som förhörs tar skada. Särskild varsamhet bör iakttas om förhöret rör sexuallivet. Det bör noga tillses att uppseende inte väcks kring förhöret. Detta får inte göras mer ingående än omständigheterna kräver. Förhör får inte äga rum fler gånger än som är nödvändigt med hänsyn till utredningens art och barnets bästa. *Förordning (2001:645)*.

18 §

[6020] Förhör med någon som är under 18 år bör hållas av en person med särskild kompetens för uppgiften. *Förordning (2001:645)*.

19 §

[6021] Är utsaga av barn av avgörande betydelse för utredningen, bör, om det finnes vara av vikt med hänsyn till barnets ålder och utveckling samt brottets beskaffenhet, någon som äger särskild sakkunskap i barn- eller förhörpsykologi biträda vid förhöret eller yttra sig angående värdet av barnets utsaga.

Protokoll och anteckningar vid förundersökning**20 §**

[6022] Av förundersökningsprotokollet ska det framgå vem som är undersökningsledare, vem som har varit förhørsledare och vem som har sammanställt protokollet. Den som sammanställer protokollet ska även ange i protokollet när sammanställningen görs.

I protokollet ska följande antecknas

- angivelsen eller vad som annars har föranlett förundersökningen,
- tid och plats för åtgärder under förundersökningen,
- iakttagelser vid brottsplatsundersökning,
- berättelser av hörda personer samt nödvändiga upplysningar om dem,
- uppgift om att en anhörig eller någon annan närstående har underrättats om ett frihetsberövande eller att en sådan underrättelse inte har skett eller har skjutits upp,
- uppgift om den misstänkte var påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel vid brottet, och om brottet kan antas ha samband med den misstänktes missbruk av alkohol eller något annat berusningsmedel,
- namn på förhörsvittne och övriga närvarande vid förhör,
- beslut om att någon annan än ett förhörsvittne har tillåtits att närvara vid förhör samt att det som har framkommit vid förhör inte får uppenbaras,

- beslut om att en försvarare har förhindrats att närvara vid förhör och skälen för det,
- framställningar till rätten om vittnesförhör eller annan utredning under förundersökningen, om upptagande av bevisning enligt 23 kap. 15 § [4505] rättegångsbalken, och om föreläggande att visa upp skriftligt bevis eller tillhandahålla föremål för besiktning samt beslut om detta,
 - sakkunnigyttranden,
 - beslut om uppgifter som rör användning av tvångsmedel,
 - underrättelse till en misstänkt enligt 23 kap. 18 § [4508] första stycket rättegångsbalken, samt till en misstänkt och hans eller hennes försvarare enligt 23 kap. 18 a § [4508 A] första stycket rättegångsbalken, med uppgift om de krävt ytterligare utredning eller i övrigt velat anföra något,
 - uppmaning enligt 2 § [6502] straffföreläggandekungörelsen (1970:60),
 - uppgift om målsägande eller den som övertagit målsägandens anspråk avser att föra ersättningstalan i anledning av brottet,
 - nödvändiga uppgifter om enskilt anspråk när åklagaren förbereder en sådan talan och, om det är möjligt, den misstänktes yttrande över ett sådant anspråk,
 - uppgift om uppmaning enligt 5 a §,
 - uppgift om det funnits ett barn som har bevittnat brottet och i så fall var barnet har befunnit sig,
 - uppgift om att det finns utredningsmaterial som inte har tagits med i protokollet, och
 - det som i övrigt är av betydelse att anteckna i protokollet.

Protokollet ska innehålla nödvändiga diarieuppgifter, såsom nummer på inkommen angivelse och aktnummer (dossiernummer) och en kort beteckning av saken. *Förordning (2017:208)*.

21 §

[6023] I protokollet ska följande antecknas om ett vittne: fullständigt namn, upplysning huruvida vittnet är släkt eller bekant med den misstänkte, målsägande eller angivare, uppgift om vittnets särskilda förutsättningar att iaktta eller bedöma det som vittnet hörs om och uppgift om övriga förhållanden som kan vara av betydelse för bedömning av vittnets tillförlitlighet.

Om en målsägande ska fullständigt namn antecknas i protokollet.

Uppgift om vittnens och målsägandes personnummer, yrke eller anställning, bostadsort, postadress, arbetsplats – i förekommande fall uppgift om inskrivning i sjömansregistret – och telefonnummer ska antecknas i protokollet endast om uppgiften har betydelse för brottsutredningen. Uppgift om att vittnen eller målsägande har bytt namn under förundersökningen behöver antecknas i protokollet endast om uppgiften har betydelse för brottsutredningen.

Om en misstänkt ska följande antecknas i protokollet: fullständigt namn, personnummer eller samordningsnummer, yrke eller anställning, folkbokföringsort, bostadsort, postadress, arbetsplats – i förekommande fall uppgift om inskrivning i sjömansregistret – och telefonnummer och, beträffande den som inte fyllt 20 år, föräldrarnas namn och adress, om det är lämpligt. Om misstanken gäller ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i mer än sex månader, eller om det finns någon annan anledning, ska dessutom uppgifter om skolgång, tidigare anställningar, arbetsförhet och hälsotillstånd antecknas. *Förordning (2017:208)*.

21 a §

[6024] Uppgifter som avses i 21 § tredje stycket och som inte har antecknats i protokollet ska antecknas på en särskild handling. Detsamma gäller uppgift om underrättelser och information till målsäganden enligt 13 a–13 c §§, uppgift om att målsäganden vill bli underrättad i fall som avses i 13 b § och uppgift om att den individuella skyddsbedömningen enligt 13 f § har resulterat i att målsäganden har behov av särskilda skyddsåtgärder under rättegången.

Om informationen i den särskilda handlingen har betydelse för rättens handläggning av målet, ska handlingen ges in till domstolen när målet inleds där. *Förordning (2015:477)*.

21 b §

[6024 A] När någon som inte har fyllt 18 år är misstänkt för brott skall i protokoll eller på en särskild handling antecknas vem eller vilka som enligt 5 och 33 §§ lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare har underrättats och kallats till förhör som hålls med den unge. *Förordning (2002:384)*.

22 §

[6025] Protokoll skall avfattas så, att det ger en trogen bild av vad som förekommit vid förundersökningen av betydelse för målet.

Utsaga skall, i de delar den anses böra intagas i protokollet, återgivas i så nära överensstämmelse som möjligt med det talade ordet. Ordagrann återgivning behöver dock ej ske annat än då det ligger vikt på att de exakta ordalagen inflyta i protokollet. Utsaga som ordagrant antecknats i protokollet skall sättas inom citationstecken.

Finnes det lämpligt att, såsom när flera vittnen höras om samma förhållande, återgiva utsaga genom hänvisning till förut gjord uppteckning, skall, där utsagorna ej helt överensstämmer, noga angivas, i vilka hänseenden hänvisning sker.

23 §

[6026] Vid protokollföring använda memorialanteckningar böra erhålla slutlig avfattning efter hand som förundersökningen fortskrider; dock att uppteckning av utsaga som skall granskas enligt 23 kap. 21 § [4511] rättegångsbalken skall erhålla slutlig avfattning i samband med sådan granskning.

Innan åklagare fattar beslut i åtalsfrågan, skall protokollet över den förundersökning som verkstälts före beslutet hava erhållit slutlig avfattning.

Protokoll skall så snart ske kan uppsättas (slutgiltigt färdigställas). Där så finnes lämpligt bör protokollet uppsättas efter hand som förundersökningen fortskrider.

24 §

[6027] Kortfattade anteckningar må föras i stället för protokoll, om det brott, som förundersökningen avser, kan antagas ej föranleda annan påföljd än böter samt förundersökningen är av mindre omfattning.

Om anteckningar som nu sägs gälla vad beträffande protokoll är stadgat, där det är tillämpligt; dock att utsaga av person som hörts vid förundersökningen ej behöver återgivas annorlunda än som en av förhørsledaren lämnad redogörelse för utsagans väsentliga innehåll. Redogörelsen behöver ej vara granskad av den hörde. *Kk (1964:686)*.

25 §

[6028] Om det i ett mål som ska tas upp av underrätt inte behövs någon förundersökning, bör det av polisrapporten eller annan liknande handling framgå om den misstänkte erkänner eller förnekar gärningen, utom i de fall det är fråga om ett brott som omedelbart har iakttagits av rätten. I fråga om anteckning i sådan handling av utsaga gäller 24 §.

Polismyndigheten meddelar närmare föreskrifter om handläggning av brottmål utan förundersökning efter samråd med riksåklagaren. *Förordning (2014:1109)*.

Övervakning som ersättning för häktning**26 §**

[6029] Om det med hänsyn till vad som föreskrivs i 24 kap. 4 § [4534] rättegångsbalken finns anledning anta att häktning inte får ske om övervakning ordnas, skall åklagaren så snart det kan ske försöka ordna nödvändig övervakning.

Övervakning får anordnas i den misstänktes hem eller annat enskilt hem eller genom att den misstänkte placeras i lämplig institution. Är den misstänkte redan placerad i en institution, skall åklagaren överväga huruvida särskild övervakning kan vara erforderlig där samt i samråd med den som förestår vården försöka få till stånd en sådan övervakning.

Övervakning i hem för vård eller boende inom socialtjänsten får ej anordnas utan särskilt medgivande av länsstyrelsen. *Förordning (1988:32)*.

27 §

[6030] Har övervakning beslutats, får den misstänkte åläggas skyldighet att på vissa tider vara tillgänglig i sin bostad eller på sin arbetsplats. Han eller hon får också åläggas annat villkor som behövs. Åklagaren ska genast underrätta Polismyndigheten eller, i förekommande fall, Säkerhetspolisen om beslut om övervakning och om att övervakningen upphör. *Förordning (2014:1109)*.

28 §

[6031] Anordnas övervakning av anhållen person, skall anhållandet hävas.

Anmälan om verkställt häktningsbeslut m.m.

Anm. Rubriken har fått sin nuvarande lydelse enligt förordning (1981:1305).

29 §

[6032] Anmälan enligt 24 kap. 17 § [4547] tredje stycket rättegångsbalken görs till den domstol som har beslutat om häktning. Om målet handläggs vid en annan domstol ska anmälan i stället göras till den domstolen. Ska anmälan göras under sådan tid som avses i 1 § förordningen (1988:31) om tingsrätternas beredskap för häktningsfrågor, görs den till den tingsrätt som har beredskap.

Har häktningsbeslutet meddelats av överrätt efter särskild talan mot ett beslut i fråga om häktning, görs anmälan även till den domstol där brottmålet pågår eller ska tas upp.

Om anmälan gjorts till annan domstol än som avses i första och andra styckena, ska den utan dröjsmål vidarebefordras till rätt domstol.

Anmälan enligt denna paragraf görs av åklagaren. Polismyndigheten ska omedelbart underrätta åklagaren om att ett beslut enligt 24 kap. 17 § tredje stycket rättegångsbalken har verkställts. *Förordning (2014:1109)*.

30 §

[6033] Har åklagaren sedan åtal väckts beslutat om reseförbud eller anmälningsskyldighet eller meddelat ett beslut om övervakningsåtgärder enligt 2 kap. 1 § lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen, ska det anmälas till den domstol där brottmålet handläggs. *Förordning (2015:492)*.

Underrättelse om vissa beslut om förvar av egendom

Anm. Rubriken är införd enligt förordning (2008:379).

31 §

[6034] Har åklagare enligt 26 kap. 3 § [4593] första stycket rättegångsbalken tagit fast egendom eller tomträtt i förvar eller enligt 26 kap. 3 § andra stycket samma balk beslutat att tomträtt ska förbli i förvar eller upphävt ett beslut om förvar av fast egendom eller tomträtt, ska åklagaren genast underrätta inskrivningsmyndigheten. I underrättelsen ska anges den fordran för vilken förvar har beslutats. *Förordning (2008:379)*.

32 §

[6035] Har åklagare beslutat om förvar av en fordran eller annan rättighet och enligt 26 kap. 3 a § [4593 A] rättegångsbalken meddelat förbud för gäldenären eller annan förpliktad att fullgöra sin förpliktelse till annan än Kronofogdemyndigheten, ska åklagaren genast underrätta Kronofogdemyndigheten om detta. *Förordning (2008:379)*.

Anmälan om brott som har begåtts i en annan medlemsstat i Europeiska unionen

Anm. Rubriken är införd enligt förordning (2015:477).

33 §

[6036] Polismyndigheten är skyldig att ta emot en anmälan om brott som har begåtts i en annan medlemsstat i Europeiska unionen, om målsäganden är bosatt i Sverige och inte har kunnat anmäla brottet i den medlemsstat där det har begåtts eller har avstått från att anmäla brottet och brottet är grovt enligt den medlemsstatens rätt.

En anmälan enligt första stycket ska så snart som möjligt överlämnas till en behörig myndighet i den medlemsstat där brottet har begåtts, om det inte finns skäl att inleda en förundersökning i Sverige. *Förordning (2015:477)*.